

Kärleken är alla lagars lag

»Så är nu kärleken lagens fullbordan.»

Rom. 13:10

Ingenting är så visst, som det Herren Gud själv sagt. Huru tryggt talar icke den, som blott eftersäger vad Gud sagt förut! Då nu den frågan, vad som är rätt goda och för Gud behagliga gärningar, är den andra stora huvudpunkt, som både vårt eget förvända hjärta och vår avsvurne fiende djävulen oupphörligen vilja förvända, så att tusenfaldiga olika meningar därom uppstå – vilken salig trygghet, att då se, vad Herren Gud själv sagt därom! Då jag ser Herren själv uttryckligen förklara, vad som är det största och yppersta, då vet jag, att om jag eller en broder tycker, att något annat är viktigare, så är det blott en förvillelse, en förvändhet i vårt sinne och vår blick. Lovad vare då Gud, att vi hava ett fast och avgörande ord från himmelen även i denna fråga!

Vi sågo sist vad som är källan och livet i allt kristligt leverne, nämligen tron, samvetet, det saliga medvetandet av Guds välbehag. Vi skola nu betrakta själva gärningen och se, vad som är bland alla goda gärningar den förnämsta, eller rättare: vad som är alla gärningars regel och rättesnöre, alla lagars lag, anda och mening. Detta är nu kärleken. Vi skola se, att allt vad lagen bjuder egentligen går ut på det enda, att vi skola älska och sedan blott göra vad kärleken bjuder, vad som är för vår nästa gott och nyttigt. Då hava vi sannerligen träffat de rätta goda gärningarna.

Då en skriftlärdd frågade Herren Kristus: »Vilket är det yppersta budet i lagen?» så svarade han: »Du skall älska Herren din Gud av allt ditt hjärta och av din all själ och av allt ditt förstånd. Detta är det yppersta och främsta budet. Det andra är detta likt: Du skall älska din nästa såsom dig själv. På dessa två bud hänger hela lagen och profeterna» (Matt. 22: 37-10).

Märk! Vad betyder det, att han säger: »På dessa två buden hänger hela lagen och profeterna?» Jo, det betyder, att allt vad som läres i lagen och profeterna, alla de många olika plikter, som i lagens bud, i profeternas predikningar eller i berättelserna om Guds skickelser och domar läggas oss på hjärtat – allt går endast därpå ut, att vi skola så älska Gud och vår nästa, som det står i dessa två buden; denna kärlek är summan av »hela lagen och profeterna».

Gärningarna kunna vara mycket olika och mångahanda, men kärleken är huvudsaken och rättesnöret för dem alla. Detta var ock meningen, då Herren uti förutsägelsen om det nya förbundet sade, att han då ville »skriva lagen uti deras hjärta» (Jer. 31:33).

Denna lag uti hjärtat är kärleken, vilken ock mycket kraftigare, finare och behagligare regerar en människas gärningar till nästans nytta, än de mångfaldiga föreskrifterna i det gamla förbundet. Och alla de tio budorden i Guds lag och alla Herrens och apostlarnas förmaningar och föreskrifter utgöra endast en omständligare utveckling av det stora kärleksbudet.

Detta är det, som Paulus i Rom. 13:e kap. så uttryckligt förklarar, då han säger: »Varen ingen något skyldiga utom det att älska varandra; ty den som älskar sin nästa, han har fullbordat lagen. Ty detta: Du skall icke göra hor, du skall icke dräpa, du skall icke stjäla, du skall icke bära falskt vittnesbörd, du skall icke begära, och vilket annat bud som helst, det sammanfattas allt i detta ord: Du skall älska din nästa såsom dig själv. Kärleken gör sin nästa intet ont. Så är nu kärleken lagens fullbordan» (v. 8-10).

Märk! »Kärleken gör sin nästa intet ont!» Det var meningen av lagen. Det var huvudsaken. Då följer: »Så är nu kärleken lagens fullbordan»; och åter: »Den som älskar sin nästa, han har fullbordat lagen». Så är då det meningen av varje bud: Du skall icke göra din nästa något ont; du skall göra blott det, som är honom gott och nyttigt.

Vi skola snart finna, huru väl det behöves att djupt i vårt hjärta inpräglade denna sanning och beständigt genom hela vårt liv hålla den för oss, såsom »våra fötters lykta och ett ljus på vår stig». Därför skola vi betrakta ännu ett bibelrum i samma ämne. Detta är 1 Kor. 13:e kap. Aposteln hade genom hela det 12:e kap. talat om »de andliga gåvornas antal och bruk», och slutar i sista v. sålunda: »Sträva efter de yppersta gåvorna; och en ännu högre väg vill jag visa eder.» Vad är det då för en väg, som var »ännu högre» än de »yppersta gåvorna»?

Jo, hör, huru han då börjar: »Om jag talade med människors och änglars tungor men icke hade kärlek, så vore jag en klingande malm eller en ljudande cymbal. Och om jag hade profetia och visste alla hemligheter och all kunskap, och om jag hade all tro, så att jag kunde förflytta berg, men icke hade kärlek, så vore jag

intet. Och om jag utskiftade alla mina äodelar och gåve min kropp att brännas, men icke hade kärlek, så vore det mig till intet nyttigt.»

Där se vi, vad som är det allra högsta. Det är kärleken. Emot den äro de yppersta gåvor och ståtligaste bedrifter för Gud intet. Och varför så? Varför är kärleken en högre väg än alla gåvor och de härligaste gärningar? Emedan Herren Gud ser endast på människobarnens nytta och icke frågar efter någonting annat, än att man gör dem det, som är gott och nyttigt. Eljest bryr han sig icke om några gärningar, om de icke äro till gagn.

Nu är det just kärlekens art att blott se på nästans nytta; såsom aposteln sade: »Kärleken gör sin nästa intet ont.» Och här nedan uppräknar han ett långt register av kärlekens goda egenskaper, varigenom den oupphörligt gör gott. Han säger: »Kärleken är långmodig och mild, kärleken avundas icke, kärleken förhåver sig icke, han uppblåses icke, han skickar sig icke ohöviskt, han söker icke sitt, han förtörnas icke, han tillräknar icke det onda. Han gläder sig icke över orättfärdigheten, men han gläder sig med sanningen» o.s.v. Se där är orsaken, varför han är »lagens fullbordan» och högre än de yppersta gåvor, än de ståtligaste gärningar!

Huru dyrbart är det icke för varje redlig själ, som endast vill veta, vad som är Guds goda, behagliga och fullkomliga vilja, att sålunda få se det av Guds eget ord! Men det skall finnas många, som icke skola akta detta, utan, liksom om de icke såge det, ändå följa sitt eget sinne. Och detta är ett hemskt tecken. De skola icke vilja stanna vid Herrens ord och eftersinna, om de verkligen hava det så, som detta lärar, utan fly med en viss skygghet bort från den betraktelsen.

Aposteln lärar oss här, att akta kärleken högre än de yppersta gåvor och gärningar, såsom att »profetera», »att veta alla hemligheter, att hava en tro, som kunde förflytta berg», ja, att »giva sin kropp att brännas», d. ä. bliva en martyr. Det är att befara – och Herren rannsakar hjärtan — att många skola uti sitt hjärtas innersta ändå hålla kärleken ringa mot dessa lysande gärningar. Och likväl skola de mena sig göra Guds vilja, göra mycket förträffliga gärningar och göra efter bestämda ord av Guds mun, fastän de icke besinna, om deras gärning överensstämmer med huvudregeln för alla gärningar, kärleken. Herren har förklarat, att han med hela lagen och profeterna intet annat vill än kärleken.

Att alla bud således skola vara huvudbudet underdåniga och lämpas och förklaras efter detsamma. Att varje gärning, som icke är till människors nytta, är en galen och ond gärning, även om den vore gjord efter bokstaven av ett Guds bud. Märk detta ännu en gång: att om du ock ser på ett Guds ord och efter detsamma gör en härlig gärning, men denna icke gör gagn utan skada, så begår du en ond gärning – och det Guds ord, du ville följa, var orätt förstått eller i otid tillämpat; ty kärleken är alla lagars lag, alla gärningars rättesnöre.

Härpå har vår lärofader Luther anfört många talande exempel. Ut i en predikan på 17:e Söndagen efter Tref. säger han: »Vi sluta därför, att alla lagar, evad de äro gudomliga eller mänskliga, icke förplikta vidare, än kärleken sträcker sig. Kärleken bör vara en utläggning över alla lagar. När någon vill löpa mot kärleken, så bör han strax upphöra. Orsaken är, att alla lagar äro givna endast till den ändan, att de skola befordra kärlekens utövning; såsom Paulus säger: »Kärleken är lagens fullbordan; och vi äro ingen något skyldiga, utom att vi älska varandra.»

Ty om jag älskar min nästa, så hjälper jag honom, beskyddar honom, är huld om hans ära och gör mot honom, såsom jag ville, att man gjorde mot mig. »Emedan nu så är, att all lag har alltid för ändamål att endast upprätta kärleken, så måste han strax upphöra, så snart han vill löpa mot kärleken. Härför ankommer alltsammans på en god uttydare, som förstår att efter kärleken utlägga lagen.

Tag här ett exempel: De påviska prästerna hava stadgat, att de den ena stunden skola hålla mässa, den andra bedja. Detta är nu i sig självt väl och gott. Men kommer någon fattig och anlitar dem om en tjänst en stund, de skulle hålla mässa eller bedja, så säga de: Käre, gå dina färde, ty jag måste nu hålla mässa eller bön; och så bevisa de den fattige ingen tjänst, om han än skulle dö. Vore de rätta kristna, så skulle de nu i dess ställe säga: Bort mässa! bort sakrament! bort bön! Jag vill nu vara denna gärning förutan och i dess ställe tjäna min nästa; ty den kärlek, jag bevisar min nästa, är värd guld mot andra gärningar.»

Men detta gäller icke allenast om människors, utan även om Guds bud. Härpå hava vi många exempel av de största Guds tjänare och hans lags tolkare, Moses, Paulus och själva Herren Kristus. Luther anför först ett exempel av Moses och säger:

»Moses förde Israels barn utur Egypten på fyrtio års tid hit och dit i öknen. Gud hade givit ett bestämt bud i 1 Mos. 17:12, »att man skulle omskära allt mankön på åttonde dagen». Detta bud stod klart för deras ögon; likväl hade Moses i öknen anstånd därmed och omskar ingen under dessa fyrtio åren. Vilken gav nu Moses denna makt att icke hålla en lag, som dock Gud själv hade allvarligen påbjudit och strängeligen befallt?

Jo, han hade den därav, att han visste lämpa lagen efter kärleken, nämligen att lagen borde tjäna folket, och icke folket vara lagen till tjänst. Ty på denna resa måste de varje dag gå i full rustning. Att det nu måtte vara desto bekvämare att färdas, lät han anstå med omskärelsen och sade: Ehuru denna lag visserligen är av Gud påbjuden och måste hållas, bör man dock så förstå den, som kärleken kräver – och dröjde så med omskärelsen, tills resan var slut. Så bör man uttyda alla lagar efter kärleken och nödtorften; och var detta icke sker, där fattas en rätt uttydare.

»Så gör ock Kristus här i detta evangelium. Han botar en sjuk på sabbaten, ehuru Guds bud om dennas firande var i gamla testamentet mycket strängt, så att alla varelser, ända till oxen och åsnan, då skulle vila (2 Mos. 20:10; kap. 35:2-3). Vad göra nu här fariséerna? De hålla sig strängt vid bokstaven och vakta därför på Herren Jesus för att se, om han skulle bryta budet. Själva hade de icke hjälpt den sjuke, om det än kunnat ske med ett skedblad vin.

Men Kristus bryter sig in i lagens mening, efter kärleken, och hjälper dristigt den vattusiktige mannen, samt visar dem en solklar orsak, varför han så gör, och vill så mycket säga: Det är väl befallt att hålla sabbaten, men när det kommer an på kärleken, då måste lagens utvärtes stränghet stå tillbaka. Såsom han ock annorstädes säger: »Sabbaten är gjord för människans skull, icke människan för sabbaten.»

»Såsom nu Kristus här gör med sabbaten, så böra ock vi göra med alla lagar och icke vidare hålla dem, än de tjäna kärleken. Se här ännu ett exempel från vår forna tid under påvedömet: en man har gjort ett löfte om en lång pilgrimsresa. Nu lyder budet så: Den, som lovar något, bör ock hålla det. Men denne man har hemma hustru och barn, tjänstefolk och hushåll. Huru skall han nu bete sig? Skall han hålla sitt löfte, eller skall han stanna hemma och försörja hustru och barn? Dömen själva, vilketdera är nödigast och enligast med kärleken? Jag håller så före att det är nyttigare, att han stannar hemma och arbetar och försörjer sitt hus.» Så långt Luther.

Se nu här: buden om sabbaten eller om löftens hållande äro ju förträffliga bud, till stor nytta för oss människor; ty tänk, om vi ingen sabbat hade, eller om sanning och ordhållighet aldrig aktades! Vilket stort och allmänt ont! Och likväl visa de anförda exemplen, huru kärlek och nödfall stundom måste upphäva de goda buden; då t.ex. av ett ont och galet löfte kommer ett dubbelt ont, om det uppfylles. Där skall då kärleken vara rättesnöret.

Men det går ofta, såsom Luther åter anmärker: »När profeterna kommo och ville uttyda lagen efter kärleken och sade: så och så menar Herren, så och så bör det budet förstås, då voro de falska profeterna strax redo och höllo sig mycket hårt vid texten och sade: Där och där står det skrivet, det och det är Guds ord, man måste icke tyda det annorlunda. Huru mycket nu profeterna ropade, att så och så borde det förstås, så ville det dock intet hjälpa.»

Ja, så sker det ännu i dag och är visserligen ett ganska betänkligt tecken till en falsk ande, som icke uppriktigt frågar blott efter Herrens vilja, utan söker hellre att bemantla sitt eget sinne och råd. Gud hjälpe oss att vara uppriktiga!

Vi hava härmed vidrört själva hemligheten och hjärtpunkten, varav det till slut skall bero, om man skall förnimma och erkänna Herrens goda, behagliga och fullkomliga vilja, nämligen – ett uppriktigt hjärta, som endast vill veta, vad Gud vill. Här är saken! Här är knuten! Härpå beror det! Många kunna hava ett så stort nit om Gud och hans ord, att de kunna straffa själva Herren Kristus för synd och likväl därunder dölja hos sig ett hjärta, som söker något helt annat, än att blott upptäcka Herrens vilja, ett hjärta, som blott söker stöd för sin egen vilja och mening. Gud göre oss uppriktiga!

Det är detta uppriktiga hjärta, som själv vill intet, som icke frågar efter någonting annat än Guds vilja – det är egentligen detta, som fordras, för att rätt följa kärleken såsom alla lagars lag, för att varken missbruka Guds ord mot kärleken, på sätt nu är visat, icke heller misstyda kärleksbudet mot Guds ord, så att man föregiver kärlek, där ingen kärlek är, blott för att göra Guds bud om intet; såsom t.ex. de göra, vilka icke vilja uttala de ogudaktigas närvarande tillstånd och dom, under förevändning av »kärleken», som »hoppas allting, tror allting».

Nej, aposteln säger; »Var rättsinniga i kärleken!» Och åter: »Kärleken vare oskrymtad; avskyn det onda, hållande eder fast vid det goda.» Den uppriktiga kärleken ser icke blott på nästans frid och välbehag, utan på hans sanna välfärd. O, det fordras sanning och uppriktighet i kärleken, om vi skola lydaktigt låta den vara regenten och rättesnöret för alla gärningar och företag.

Hör, med vilka fina anmärkningar aposteln beskriver den kärlek, som är lagens fullbordan, då han i 1 Tim. 1:5 säger: »Budets ändamål är kärlek av rent hjärta och av gott samvete och av oskrymtad tro.» Märk: »kärlek av rent hjärta». Vad är här ett »rent hjärta»? Det är ett uppriktigt hjärta, som icke skrymtar och ljuger i sin andlighet, utan verkligen menar vad man antyder, nämligen att man blott vill veta Herrens vilja. Men ett sådant hjärta finnes endast hos den, som har gott samvete och oskrymtad tro. Märk väl de orden!

Det fordras här en sådan själ, som verkligen lever i en daglig övning av bättringens och trons umgänge med Gud – som dagligen ligger vid nådastolen om syndernas förlåtelse och även verkligen tror denna, så att han blott genom Kristi blods bestänkning har ett »gott samvete» (Heb. 10:22), har det ljuva medvetandet av Guds välbehag och vänskap. Se, här allena uppkommer den rena, innerliga kärlek, som blott frågar: »O, huru skall jag kunna göra min nådige Frälsare till behag, som förlåter mig alla missgärningar och helar alla mina brister!»

När man sålunda hugsvalad av Kristi kärlek går ut till människor, då har man den rätta kärleken, som »icke söker sitt», »icke lever sig själv», utan om allt, som man företager, kan med sanning säga: Kristi kärlek tvingar mig! Såsom aposteln säger: »Evad vi äro utom oss, så äro vi det för Gud, eller vi äro vid sans, så äro vi det för eder; ty Kristi kärlek tvingar oss» etc. (2 Kor. 5:13–14). Detta är »kärleken av rent hjärta och av gott samvete och av oskrymtad tro».

Detta är den »smörjelse», om vilken Johannes säger, att den lär oss om allting» (1 Joh. 2:27). Nu är lagen skriven i hjärtat och utgör hos de trogna det Andens sinne, som i alla förekommande fall märker mycket finare, än någon lag kan föreskriva det, vad som är Guds goda, behagliga och fullkomliga vilja. Huru fåfång är icke all undervisning därom, då detta sinne saknas! Liksom det är ett fruktlöst arbete att vilja genom undervisning bilda en musikalisk konstnär, om lärjungen icke har tonsinne, eller vad man kallar »musikaliskt öra»; så är det ock en fåfång möda att vilja göra Guds goda och fullkomliga vilja förnimbar för den, som icke har detta Andens sinne, denna »kärlek av rent hjärta, av gott samvete och oskrymtad tro».

Detta allt skall framstå ännu mer talande och gripande genom exemplet av Paulus. Vi återvända till Rom. 14:e kap. Vi erinra oss, att frågan, varom de starkare och svagare hade olika mening, var den: om de trogna ännu vore bundna vid den levitiska lagen och tempeltjänsten, vid föreskrifterna om omskärelsen, om reningar och offer, olika mat och dagar m.m. Den första huvudlärdom, aposteln därvid giver dem, var, att ingen skulle göra något emot sitt samvete. »Var och en vare fullt viss i sitt sinne!» säger han. »Den som är tveksam, han är dömd, om han åter» o. s. v. Nu följer den andra huvudlärdomen, att den, som förstår sin frihet, likväl icke är fri att använda den efter behag, utan är pliktig att däruti rätta sig efter kärleken, efter de svagas och oförståndigas bästa.

Aposteln säger: »Jag vet och är förvissad i Herren Jesus, att intet (av detta, som den levitiska lagen förbjuder) är i sig självt orent; utan för den, som håller något för orent, är det orent. Men, om din broder blir bekymrad för din mats skull, så vandrar du icke mer efter kärleken.» – Märk nu här, huru en kristen skall vara alla oförståndigas tjänare. Här ser jag, att även det, som i sig självt är alldeles fritt och oskyldigt, får dock icke fritt användas. Det skall ännu prövas inför kärleken! Aposteln »är förvissad i Herren Jesus, att intet är i sig självt orent» – »men», säger han, – märk detta »men»! – »om din broder bliver» genom ditt bruk av detta oskyldiga »bekymrad», förbryllad, till samvetet oroad eller ock förledd till ett förtidigt bruk av något, om vars oskyldighet han icke ännu är fullt viss, »då har du handlat mot kärleken och bragt din broder i synd och själavåda». Förhållandet var, att när de svaga sågo dessa starkares friheter, fördes de in i en labyrint, där de kommo varken fram eller tillbaka. Ville de efterfölja dessa starkare, så stod deras samvete dem i vägen och sade: »Det är synd.» Ville de åter icke göra det, så bekymrades de likväl och tänkte: »Jag är ingen kristen, ty jag gör icke vad andra kristna göra; min tro måste icke vara rättskaffens.» Således, vart de vände sig, var samvetet emot dem.

Men att göra emot samvetet, helst när det är en fortfarande gärning, är en synd, som alldeles undergräver tron. Och i en så svår och trosmördande ställning kunde upplystare kristna bringa de svaga, blott därigenom att de icke gåvo akt på kärlekens fordringar, på de svagas behov. Och så mäktiga samvetsbekymmer, så stor själavåda kunde de förorsaka genom en så ringa gärning, som den att äta kött, blott därför att ett Guds ord berörde dem. O, att varje kristen här lärde att öppna ögonen och en gång besinna, huru mycket även de ringa och fria ting kunna medföra – huru viktigt det är, att alltid hava akt på sig, för att icke göra de svaga och oförståndiga skada! Mången säger t.ex. »Skall jag icke ens få tala fritt? Skall man lägga band på min tunga, då jag ju icke försmädar Gud, utan blott omtalar mina åsikter?»

Svar: Prova inför Gud, vad ditt ändamål är. Rådfrågar du någon i ett tryckande samvetsbekymmer, eller undervisar du din broder om något sådant, som du anser nödvändigt för hans själs salighet, då måste du tala; men är detta icke händelsen, så vakta dig för Herrens skull och dina svaga bröders välfärd, att på dem inympa dina egna samvetsskrupler, att rubba en själs trosfrid! »Tungan är en liten lem och gör stort väsen av sig. Se, en liten eld, huru stor skog han antänder!» Tungan är ett vasst svärd, som gör sår, dem du sedan icke kan läka.

En annan säger: Skall jag icke få kläda mig fritt? Eller skall jag icke få gå, vart jag vill, i de kretsar eller nöjen, jag behagar, då jag inser deras oskyldighet? Skall jag icke få vara fri i mat och dryck? o. s. v. På alla dylika frågor svaras blott: Jo, du är fri! Vill du icke för Kristi dyrköpta själar väl vara i något fall bunden, så var fri! Har du icke den kärlek, det andliga sinne, som aktar på den svage broderns bästa, så måste du i allt vara fri.

Men aposteln Paulus säger så: »Ehuru jag är oberoende av alla, har jag gjort mig till allas tjänare. Om min mat är min broder till anstöt, så vill jag aldrig någonsin äta kött.» Se, det är blott detta sinne, som fordras; det är kärlekens fria försakelse för de svagas och oförståndigas skull, och vartill endast Kristi kärlek skall tvinga oss.* Men se ock, vilken skärpa aposteln inlägger i sin förmaning och vilka förfärliga följderna han ser dessa ringa och i sig själva oskyldiga ting kunna medföra! Han säger: »Fördärva icke genom din mat den, för vilken Kristus har dött.» Tänk vilken sammanställning! Fördärva! – »fördärva en själ, för vilken Kristus har dött» – på vilken Kristus kostat sitt blod! – Och du skulle fördärva den! – Och det blott med mat!

Skulle vi icke en gång vakna över de stora, förfärliga följderna av de ringa tingens missbruk? Här är det, som Andens fina, skarpa öga fordras, för att se dessa inre fördolda förhållanden. Här är det, som det fordras kärlek till Kristus, vilken gav sitt blod, och ömhet för de själar, han så dyrt köpte. Annars har den apostoliska förmaningen ingen vikt. Annars döljer sig ännu alltid i hjärtat en Kain, som säger: »Skall jag taga vara på min broder?» Skall min frihet inskränkas för andras oförstånd? Skall jag icke hava frihet att göra det, som är oskyldigt? En i sig själv oskyldig gärning blir väl icke för andras skull brottslig? Jo, säger Herren, du är brottslig, då du »lever blott för dig själv, icke älskar din nästa såsom dig själv, utan fördärvar med din frihet dem, för vilka Kristus dött!»

Vad vi här betraktat är ännu ganska lätt att fatta, nämligen att vi för kärlekens och bröders väl måste försaka en del oskyldiga tings bruk; att vi annars begå en stor synd även med en i sig själv oskyldig gärning. Men något mycket besynnerligare, något, som för många skall synas som ett fasligt kätteri, är, att aposteln vidare lärar, det vi stundom begå samma svåra synd emot kärleksbudet, när vi blott strida för det strängt rätta och sanna i andliga mål; att det stundom blir vår plikt att tåla med vårt bättre förstånd.

Aposteln säger, v. 22: »Har du tro, så hav henne för dig själv inför Gud. Salig är den, som icke dömer sig själv i det, som han prövar vara rätt.» Meningen är: Om du har den starkare tro, som här omtalas, denna insikt om den kristna friheten, så tacka Gud för detta högre ljus och bruka den för din egen del, men blott icke då, när du därmed förbryllar de svaga.

Aposteln har med sitt eget exempel visat, huru detta bör tillgå. Han säger i 1 Kor. 9:20–22: »För judarna har jag blivit såsom en jude för att vinna judar; för dem, som äro under lagen, såsom vore jag under lagen för att vinna dem, som äro under lagen. För dem, som äro utan lag, har jag blivit såsom vore jag utan lag - på det att jag må vinna dem, som äro utan lag.

För de svaga, har jag blivit såsom svag för att vinna de svaga; för alla har jag blivit allt för att på allt sätt frälsa några.» – Märk en gång, i Herrens namn, huru den sanna visheten och kärleken handlar! Märk en gång, vad det ordet betyder: »Kärleken är alla lagars lag!» Skämme sig och bortvike det självkloka ordkrämeri, som för sin lilla enskilda vishet kastar Guds högsta bud och vilja, kärleken och själar väl, bakom sig!

Märk och hör, vad aposteln här så oupphörligt upprepar: »för att vinna dem; för att icke förorsaka något hinder (v. 12); för att på allt sätt frälsa några.» Det är blott därom angeläget. Det är blott därom Gud och kärleken bekymra sig! Se, sådant är en apostels hjärta! Sådant är en apostels sätt att tänka! Då han är i Jerusalem, omgiven av många tusen judar, som alla hava nit om lagen och icke ännu äro mogna för läran om friheten därifrån, utan skulle för den läran förkasta hela hans predikan om Kristus, så tiger han som en mur om sin evangeliska vishet, då går han helt vackert i templet och iakttaga dess gudstjänst. Att dess präster förvände lagen (Matt. 5) och korsfäste Kristus, var honom icke kärt, men kunde icke heller bortjaga honom; ty vad gjorde icke Paulus för själar frälsning! »För att vinna dem, för att på allt sätt frälsa några», se, det var hela hans sak!

Men då han var ute bland hedningarna åter, då teg han alldeles om den levitiska lagen och brann av helig iver mot de falska apostlar, som bekymrade hans galater med läran om omskärelsens nödvändighet. Allt gick blott därpå ut att behålla alla vid enfaldigheten i Kristus och »icke förorsaka något hinder» för det enda saliggörande ordet om bättring och tro.

Se här, varför han uti Antiokia straffar detsamma hos Petrus, som han själv gör i Jerusalem! Då Petrus i Antiokia var omgiven av en skara omvända hedningar och likväl rättade sig efter några få judiska kristna, som kommo från Jakob, från Jerusalem, där de trogna ännu hade nit om lagen, då straffar Paulus honom uppenbarligen för alla. Se Gal. 2:11–21.

Men då Paulus kommer till Jerusalem, där han blott hade judar omkring sig, då gick han själv in i templet och renade sig m.m. Se Apg. 21:17-27. Ut i breven till romarna och galaterna bestraffar Paulus hängandet vid omskärelsen; men då han kommer till Lystra och finner den trogne lärjungen Timoteus, »vars fader var en grek», vad gör han då? Jo, han (samme Paulus) omskär honom själv. – Och varför? – »För de judars skull, som voro på dessa orter; ty alla visste, att hans fader var en grek» (Apg. 16). Så låter han sitt klara förstånd om det rätta här vila för kärlekens nitälskan att »på allt sätt frälsa några».

Så klart han ock visste, vad som var i sig självt rättast, gjorde han dock endast det, som var nyttigast, nämligen att icke bortstöta dessa judar från sin predikan. Så gör den sanna kärleken och visheten: Om ock någon ville häruti se dubbelhet, människobehagsamhet, skrymteri och säga: Paulus vandrar icke efter någon viss regel, så skall den helige aposteln med Andens vittnesbörd svara: »Kristi kärlek tvingar mig så» – »för att vinna de flesta». Och den, som i sann tro och kärlek vill efterfölja de nu anförda exemplen av Moses, Kristus och Paulus, bör ävenså trösta sig, om han får samma beskyllning.

Även bland oss uppstå många meningar: den ene bekymrar sig över sabbaten, emedan den icke firas på den föreskrivna sjunde dagen, »på vilken Gud vilade från allt sitt verk», utan på den första, på vilken Kristus uppstod, och frågar: Varest bjuder Guds ord denna förändring? Den andra bekymrar sig med de små barnens dop och frågar: Var står det påbjudet?

Den tredje bekymrar sig över kvinnans bedjande med ohöljt huvud, eller att någon äter blodmat o. s. v., efter därom är talat även i nya testamentet (1 Kor. 11; Apg. 15: 20). En fjärde menar, att det icke är nog, att vi gå ut från världen och orättfärdigheten och icke följa falska röster, utan att vi ock böra gå ut från den utvärtes kyrkan** o. s. v.

Uti alla dessa frågor skåda väl på de anförda exemplen av Moses, Kristus och Paulus. Gör blott det, som är mest hälsosamt för din nästa. Om du finner, att det är mera nyttigt, att du bekymrar dig och andra med frågan om sabbaten, om barndopet, om kyrkan, än att enfaldigt driva det ordet om bättring och tro, om kärlek och ödmjukhet, om bön och tålmod, så gör det!

Om du verkligen tror, att dessa yttre förändringar (i sabbaten, dopet, kyrkan m.fl.) äro nödvändiga för själ och salighet – besinna dig! Herren är en helig nitälskare! pröva inför hans ögon, om du verkligen tror, att dessa yttre förändringar äro för saligheten nödvändiga – se, då måste du, för ditt samvetes skull, arbeta för desamma, då måste du dristigt oro sinnerna med dessa frågor och rycka dem från enfaldigheten i Kristus! Men annars, om du tror, att vi äro frälsta och saliga dessa frågor förutan, och ändock därmed »bekymrar samveten» och rubbar de enfaldigas tro, då må du väl frukta dig något för den Herren, som köpt dem med sitt blod. Driver dig Kristi kärlek, så följer du hans exempel, och då hör du aposteln förmaningar.

Vi vilja ännu en gång höra, huru aposteln talar: »Fördärva icke den, för vilken Kristus har dött.» Och åter: »Låtom oss därför trakta efter det, som främjar friden och den ömsesidiga uppbyggelsen», – »Vi, som äro starka, äro pliktiga att bära de svagas skröpligheter och icke täckas oss själva. En var av oss söke att täckas sin nästa, honom till godo, till uppbyggelse. Ty icke heller Kristus täckes sig själv» etc. »Budets ändamål är kärlek av rent hjärta och av gott samvete och av oskrymtad tro.» »Allt är mig lovligt, men icke allt är mig nyttigt. Allt är mig lovligt, men icke allt uppbygger.» »Vi hava icke begagnat sådan rättighet, utan fördraga allt för att icke förorsaka något hinder för Kristi evangelium.

Ehuru jag är oberoende av alla, har jag gjort mig till allas tjänare för att vinna de flesta.» Måtte vi alla hava det sinne, som uttalas i sådana språk. Det är visserligen en stor nåd, som aldrig nog kan beprisas, att människor börja nitälska om Guds sak och ära, om ordets trogna efterföljd i kyrkan och det enskilda levernet! Men det är ännu en grad mera nåd och visdom, där man också vet att använda sitt förstånd och nit efter kärleken, efter nästans behov, ståndpunkt och nytta. Den som häri tjänar Kristus, han är behaglig för Gud och beprövad inför människorna.

Det fordras visst mycken självförsakelse; men då Gud varit oss så nådig, att han givit oss sin Son och sin Ande, utvalt oss från världen och försatt oss i sin älskade Sons rike och ännu dagligen och mildeligen förlåter alla synder och helar alla våra brister, skulle vi då icke gärna och med glädje hålla hans bud och icke mer leva för oss själva!

Och detta är hans bud, att vi skola tro på hans Sons, Jesu Kristi, namn och älska varandra, efter det bud han har givit oss. Gud vare lov, att likväl det är visst och fast, att detta är det största, det enda stora, bestående och väsentliga, nämligen – tron och kärleken!

* Vi hava sett i detta Rom. 14:e kap., uti vilka betydande frågor de kristna på Pauli tid voro oense; dock skola många undra, att i vissa trakter av vårt land det finnes trogna kristna, som icke ännu se något ont uti ett måttligt bruk av starka drycker, då däremot de flesta kristna hålla allt bruk av dessa för alldeles oförenligt med en kristens sinne. Men de förra säga: Samme apostel, som bestraffar dryckenskapen, förbjuder icke det måttliga bruket av samma vin, som gjorde drinkaren oskicklig för Guds rike, utan säger: »Drick icke längre endast vatten, utan bruka något litet vin för din mages och dina ofta påkommande krämpors skull» (1 Tim. 5:23).

Men här borde de märka, vilken övervägande sanning som ligger på den absoluta avhållsamhetens sida, där man säger så: Om jag ock kan bruka detta vin såsom läkemedel, är detta något annat, än det dagliga bruket! Om jag ock kunde själv skadeslöst bruka det dagligen med måtta, så förbjuder mig kärleken att giva mina barn och tjänare ett exempel, som i en framtid kan föra dem i olycka. Om de börja med min måttlighet – såsom ock varje drinkare börjat måttligt – men de sluta med omåttlighet och fördärv för kropp och själ, så är jag icke fri för deras blod. Hade jag lärt dem att icke ens börja med det måttliga, så hade de aldrig fallit i omåttlighetens fördärv.

** I denna sista punkt är frågan livlig. De säga: Kristus säger om sina får: »Den främmande höra de icke» (Joh. 10). Andra svara: Om ordet »höra» här betecknar det utvärtes örats hörande, då äro ock alla de Kristi får, som blott utvärtes höra hans röst! Se v. 16, 27. Men är det så? – De säga: Paulus bjuder: »Bären icke främmande ok tillsammans med otrogna» etc. »Gån ut ifrån dem» etc. (2 Kor. 6). Andra svara: Är det sant, att aposteln där talar om den utvärtes kyrkogemenskapens avbrytande, då är sanningen på eder sida; men Pauli eget exempel bevisar motsatsen. – De säga: Paulus bjuder oss, att icke ens äta med horkarlar; huru mycket mindre böra vi då taga sakramentet med dem? – Andra säga: Betrakta bättre texten. Det står i 1 Kor. 5:11.

Men se, vad aposteln säger i v. 10. Han talar om ett ätande, som betecknade »broderskap»; men sakramentets åtnjutande i templen liknar ätandet på ett värdshus, dit en var kommer blott för matens skull, utan att ens känna den, som äter vid hans sida. Det är blott Kristus och sakramentet vi söka, icke de otrogna gästerna, icke någon falsk lära. De förre säga: Men är allt detta väl och rätt i vår kyrka? Svaras: Visst icke! Uti kyrkan och samhället sker mycket orätt, vilket icke vem som helst kan rätta eller ens är kallad att rätta. Bed, bekänn, bida!

Det är nog, att skriften aldrig talar om utgående från kyrkosamfund, utan endast straffar och hotar dem, men bjuder de trogna medlemmarna att blott icke följa främmande röster, att blott vaka och hålla sig obesmittade! Det är nog, att jag ser, att den första trogna apostoliska församlingen i Jerusalem ännu, jämte massan av fientliga judar, gick i templet och iakttog dess yttre bruk. Och hade Kristus någonsin befallt dem skilja sig från tempeltjänsten, så hade han aldrig kunnat säga: De skola utesluta eder från synagogorna. Det är detta »uteslutande», vi skola avbida. Ja, så lärer ordet: men känslan, det svaga hjärtat, det lär annat?

– C-O Rosenius

(Tolfte årgången, år 1853)

© Pietisten 2023

Texterna får användas fritt, helt eller delvis, digitalt eller analogt, kopierat eller tryckt om ditt syfte är att främja Kristi rikes tillväxt. www.pietisten.com